

A tánc ház nemzedék szerepe művelődésünkben

A tánc ház muzsika térhódítását mi sem bizonyítja jobban, minthogy elmaradhatatlan része a rádió zenei műsorainak, s főszerepet vívott ki magának a televízió ifjúsági adásaiban. Persze, önmagában is nagy dolog ez, de úgy érzem: jóval többről van szó. Felnőtt egy nemzedék, amelynek egyetemi tanulmányai során nagy élményévé vált a népi kultúra, és ez a nemzedék továbbviszi új munkahelyére, új környezetébe a népi műveltség *átélése* során szerzett tapasztalatait, felismeréseit. Az egyetem padjaiból frissen kikerült tanárokat, mérnököket, orvosokat, közgazdászokat stb. nemcsak hogy nem kell arra biztatni-noszogatni, hogy vállaljanak aktív részt a mostanság mindenütt megélenkülő [...] közművelődési tevékenységből, de sok helyen maguk válnak kezdeményezőkké, tánc házalapítókká.

Az a tény, hogy a tánc ház mozgalom kibontakozásával városi környezetben is megnőtt a népi kultúra szerepe, vitathatatlanul pozitív jelenségnek tekinthető – és egyre inkább visszahat a mai falu szellemi életére. A tánc házak fiataljai bárhová kerüljenek kihelyezés után, rögtön azt kutatják, hogy milyen értékeket őriz a falu dallamvilága, milyen volt az eredeti táncrend, milyen népviseleti ruhadarabokat készítettek és viseltek – s újból megpróbálják életre kelteni, új funkcióval „felruházni” a hajdani értékeket.

Mérában például tánc házunk egyik állandó tagjának, Tötszegi Andrásnak a kezdeményezésére nagyon egészséges folyamat indult be a fiatalság körében. Előbb arról győzte meg a falubeli lányokat, legényeket, hogy az éppen sorra kerülő lakodalomban ők is a színpompás kalotaszegi népviseletben jelenjenek meg, akárcsak az idősebbek. 1978 augusztusában már nagyon szép viseletes lakodalomnak lehetünk szemtanúi. A menyasszonyon és vőlegényen kívül 14 pár fiatal fedezhettünk fel a ritka látványt nyújtó lakodalmi menetben (átlagéletkoruk nem haladta meg a 19 évet). Külsőség? Aligha. Hiszen ezek a fiatalok megértettek valamit a népi kultúra közösségi jelentőségéről, és azóta ott látni őket a különböző kulturális rendezvényeken, tánc házfesztiválokon, és a tévé is mindig számíthat közreműködésükre.

Hasonló példákat még sorolhatnék, de inkább egy különleges esetre, határhelyzetre hívnám fel a figyelmet. Van olyan társunk is, aki visai létére a mi kolozsvári tánc házunkban tanulta meg a népi táncokat, s amikor elkerült a katonasághoz, ilyen sorokat olvashattunk tőle: „Hallottam két reggel a rádióban a Bodzafát, és megszeppentem, amikor meghallottam a zenét, de ugyanakkor nagyon-nagyon örültem. Kívánok a tánc ház minden egyes tagjának eredményes munkát és jó szórakozást, legyenek minél többen és tanuljanak meg minél több táncot... Hogy ismét legyen, amit tanulnom tőlük, ha majd újra elmegyek a tánc házba...” Kiss Mihálytól később azt is megtudtam, hogy népdalokra meg a népi tánc alaplépéseire tanítja ottani cimboráit: „Először csak füttyöltem a dallamot, és magamban jártam a táncot. A fiúknak tetszett, és arra kértek, tanítsam meg őket is. Ketten, majd négyen csoportosultak körém, és együtt jártuk. Beszterce környéki falusi fiúk, de eddig csak könnyűzenére

tudtak táncolni, a népi táncot nem ismerték. Meséltem nekik a Mezőségről, a mi falunkról, a táncházról. Hallottak róla, de eddig nem mertek elmenni a táncházba, mert egy lépést sem ismertek. Bátorítottam őket, belekóstoltak, és most már igénylik... Egy részük hamarabb leszerel, mint én, többen felvételre jelentkeznek katonaság után, elküldtem őket hozzátok, próbálják ki, mit tudnak...”

A táncház ügye ma sokakat foglalkoztat. Az említett példák az érzelmi hozzáállás és a tudatos viszonyulás két vetületét bizonyítják. Persze, felmerül a kérdés: szükséges még bizonygatnunk a táncházmozgalom létjogosultságát? Amíg a közvélemény előtt is elhangzik olyan vélekedés, miszerint a táncházat helyettesítheti akár a házi-buli is, addig nekünk, az első táncháznemzedék tagjainak egyenesen kötelességünk tudatosítani, hogy mi a táncházak szerepe sajátos művelődési helyzetünkben. Hiszen nemcsak szórakozásról van szó. Akkor, amikor olyan nagy hangsúlyt helyeznek minden szinten az ifjúság közösségi szellemű nevelésére, arra, hogy mindenütt biztosítsák a fiatalság tartalmas szórakozását, éppen akkor nem becsülhetjük le a táncházak szerepét. Világosan kell látnunk: közművelődési funkcióval rendelkező szórakozási forma a táncház, közösségi kultúránk átélésének és a korszerű műveltségrendszerbe való beépítésének lehetősége.

Kostyák Alpár
egyetemi hallgató

(Falvak Dolgozó Népe, 1980/20. 4. – 1980. május 17., szombat)

Igazi táncháztalálkozókat!⁵⁸

Senki sem akarja kétségbe vonni sem az első (az 1978 szeptemberére, kevésbé alkalmatlan időpontra összehívott), sem az 1979-es második (a szintén Székelyudvarhelyre, de immár júniusra, a vizgák kellős közepére rögzített) seregszemléken látott-hallott fölbecsülhetetlen értékeket, vagy elhallgatni e találkozók bizonyos eredményeit.⁵⁹ Ez máskülönben a kolozsvári táncház szemszögéből nézve lélektani képtelenség volna, hiszen egyúttal saját sikereinkről és nem kis erőfeszítéseinkről is meg kellene feledkeznünk. „A másodikon a súlypont a Kolozs megyeiekre esett”

58 Kőnczei Ádám az írást 1980. május 22.-i keltezéssel küldte el az Ifjúnunkás szerkesztőségének, de – valószínűleg az igen éles kritikai hangvétele miatt – nem jelentették meg. Ugyanakkor érdekes – és tulajdonképpen ezért is került be a jelen válogatásba –, hogy erre már a kor sajtójában utalás történt, Tar Károly *Szorzás lábjegyzetben (is)* című, az adott korszak kulturális életét szervező különböző fórumok, intézmények közötti versengésre reflektáló írásában, lásd ? oldal. (Első megjelenését lásd Kőnczei Ádám – Kőnczei Csongor: *Táncház. Írások az erdélyi táncház vonzasköréből*. Kolozsvár, 2004. 35–39.)

59 Az első székelyudvarhelyi Táncháztalálkozóra 1978. szeptember 23–24., a másodikra 1979. június 9–10. között került sor.